

אוצרות קאמארנא

י"ל ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני איזר

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אוצר החיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו'ק
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

בזאת יבא אהרן אל הקודש (טו, ג)

כמו שביאר **הקדוש רבינו אהרן מקארלין** כי יש טנת"א (ר"ת טעמים נקודות תגין אותיות), והאותיות הם מדריגות התחתונות שבכולם [וכו'].

והם כעין סולם, ואי אפשר לעלות בסולם בלי מדריגות התחתונות מדרגא לדרגא, ויהיה חשוב בעינינו אף מדרגה התחתונה לעשות אותו בשלימות, ומזה ילך מדרגא לדרגא, אבל טיפשי עולם מגאות ליבם רוצין ליתפוס מדריגות עליונות מוזין ודביקות, וממאסין מדרגה התחתונה והפשטות לילך מקודם בדרך פשוט שמחויב על פי תורה, ולכן נידחו מכל וכל.

ואמר על זה **הקדוש** שזה כוונת הפסוק 'ואל על יקראוהו' (הושע יז, א), שהן קוראין למדריגות עליונות ומניחין התחתונות שהן האותיות, ובזה נופלין ממדרגתן, כי 'בזאת יבא אהרן אל הקודש' כתיב, ולכן יהיה עיקר התחלת עבודה ותורה לקשר נפשו באותיות, אף שעומד במדרגה קטנה ובקטנות גדול אל יבזה עבודה זאת להוציא כל מלה ומלה בשלימות.

(נוצר חסד פ"ו מ"ב אותיות א')

ובל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו וגו' (טו, ז).

רצה לומר 'וכל אדם' בין צדיקים בין חסידים בין פשוטי אדם בני אדם. 'לא יהיה' היינו שלא יהיו בעצמם שום ממש, כאלו אינם בעולם הזה כלל, והוא עיקר התפשטות הגשמיות כנודע, לזה כתיב פסוק בין 'לא יהיה' ל'באהל מועד' להורות שזה דבור בפני עצמו שלא יהיה בעצמה שום ממשות בעת שהוא הולך להתפלל, או לומר בבית המדרש אכל אח"כ כשבא באהל מועד להתפלל, ששם מתועדים הרבה אנשים ביחד, היינו בעת בואו 'לכפר בקודש' בתפלה או בלמודו, כנודע שעיקר התפלות ולמודם בתורה היא כדי שיכפר מה שפגם למעלה בקודש, וזאת צריך שיהיה 'עד צאתו' משם, היינו מהתחלת ביאתו עד צאתו מבית המדרש צריך בר ישראל להתחזק עצמו לבחינת אדם בר ישראל, כמ"ש ויגבה לבו בדרכי הוי"ה (דה"י ב' יז, ו). וכן כתיב תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו (תהלים סח, לה), כלומר מתי הוא 'תנו עוז לאלהים' כשישראל גאותו דקדושה. נמצא כשמתנהג אדם בר ישראל בזה הדרך שבתחלה הוא עניו ושפל, ואח"כ בשעת התפלה והלימוד הוא מתחזק כי הוא איש יהודי, וכל העולמות עומדים עליו דיין לשמוע ממנו האותיות והתיבות שמוציא מפיו, אז בודאי בלי שום ספק 'וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל' והבן.

(בן בית)

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט, ב).

'קדושים תהיו' שעבודתכם יהיה בבחינה שלא עשיתם עדיין כלום רק כמאן דזמין לעשות רצון קונו, ויהיה פירוש 'קדושים' מלשון הזמנה כמבואר בכמה מקומות, 'כי קדוש אני' כלומר שעל ידי זה תגרמו שגם אני אזמין עצמי בכל עת ועונה להשפיע לכם ביותר השפעות טובות וחיים ארוכים.

(זכרון דברים מאמר שלחן הטהור)

שהוא עונג הדביקות בבורא ית', ואם כן מוטב שאלך ואתדבק במקור כל האהבות. כי בעשותו כך, פן יכשל וישאר ב'משל' ולא יתדבק ב'נמשל'. אלא צריך להעלות אהבה רעה זו באופן מקיף, והיינו, שלאחר שהתעורר באיזה רגש של אהבה ותאוה רעה, צריך מיד לעורר לבו לאהבה את ה' ולהתאווה אל ה', בלי לעשות 'קל וחומר' ובלי להתעסק כלל באהבה הרעה, פן תדבקוהו הרעה.

וה'תולדות' נתן בזה כלל גדול בספרו **בן פורת יוסף** (ג): 'ול"ק: אין לך מחשבה שלא יהא בה קומה שלימה, אף מחשבה רעה וזרה כשבאה אל האדם היא באה כדי לתקנה ולהעלותה כנ"ל, ואם האדם דוחה המחשבה ההיא ממנו, אז הוא כאילו דוחה והורג קומה שלימה. אמנם לפעמים יש מחשבה שצריך לדחותה, ואם נפשו לומר במה אדע איזה מחשבה לדחותה ואיזה לקרבה ולהעלותה, יתבונן האדם אם בשעה שבאה המחשבה זרה מיד עלה במחשבתו במה לתקנה ולהעלותה או יראה לקרבה ולהעלותה, ואם לא יעלה מיד במחשבתו במה לתקנה, אז מסתמא באה לבטל את האדם בתפלתו ולבלבל מחשבתו, ואז יש רשות לדחות המחשבה ההיא, כי בא להורגך השכם וכו'.

עוד כתב בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר' עקב, ג) וז"ל: החכם אשר עיניו בראשו יודע מן המחשבות זרות, לברר הפנימיות שבו כו' **והאריכות בזה הוא סכנה, והמשכיל ידום.** עכ"ל.

ודעת רביה"ק **באוצר החיים** (פר' חוקת קלז ע"ג) כתב וזה לשונו: וכאשר יעלה במחשבה של אדם הישראלי הן קטן הן גדול הן מפחותי ערך הן מגדולי ישראל איזה מחשבה רעה וזרה, היא באה אל האדם לתקנה ולהעלותה, **וזה שיה בכל אדם, ודלא כיש מי שכתב בהיפוך, וזה דבר הבל, כי אם אינו מאמין בזה אין לו עליו קבלת מלכות שמים וכו', וכן כתב בדרך זה בפר' ראה (צח), ובהיכל הברכה (פר' ויקרא מ).**

אמנם בספרו **זוהר חי** (פר' ויחי דף שע"ג) האריך בענין זה הרבה מאוד ואחר כך כתב שם ללמד זכות על אותן הקדושים אשר בזמנינו שסתמו פתח זה בפני המון ישראל ואמרו דלא שייך אלא לגדולים שלא יתעפש בהם אדם פשוט וכו'.

איתא **מהבעש"ט** (מאור עינים פר' מקץ) על הפסוק 'ואיש כי יקח את אחותו - חסד הוא'. כלומר, המקור לכך הוא מידת החסד אלא שנפל למקום רע **וצריך להחזירו לשרשו.**

וכאן הזהירו הצדיקים [ראה בספה"ק יושר דברי אמת (אות יז) מה שהרחיב בזה] שעניינים אלו של העלאת המחשבות נאמרו בעיקר לצדיקים שכבר הזדככו ואין להם שייכות לאהבות ויראות זרות וכו', ולכן בהגיע אליהם אהבה רעה ובהתעורר בהם יראה והתפארות וכיוצ"ב שאין להם שייכות לאהבה ויראה והתפארות אלויות, יש להם להבין שזהו רמז מן השמים לעורר לבם לאהבה וליראה את השי"ת.

אבל אנשים כערכינו, אשר לבבינו נמשך מעצמו לאהבות ויראות רעות, והתפארות וניצוח והוודיה והתקשרות לדברים הרחוקים מהשי"ת, ודאי שיש לנו להתרחק כמטחוי קשת ולהיות סור מרע, וכדאיתא **בספר התניא** (פכ"ח) **"גם אל יהי שוטה לעסוק בהעלאת המידות של המחשבה זרה כנודע כי לא נאמרו דברים ההם אלא לצדיקים שאין נופלים להם מחשבות זרות שלהם כי אם משל אחרים."** והביאו בספה"ק **דרך פקודין** (הקדמה ז אות ו).

ברם, כאשר כבר נפל לאחד מן המידות הרעות, וכבר מרגיש בלבו יראה וחזרה מאת בשר ודם שיכול להזיק ולהרע לו וכיוצ"ב, יש מקום להעלות את היראה לשרשה, ולעשות העלאת בדבר עצמו, כגון באם התעורר אצלו יראה מאיש נכרי שרוצה להרע לו, צריך להכנס ולהתעסק עם היראה הזאת של האיש הנכרי, ולחשוב, ממי אני ירא? מאיש בשר ודם שאינו יכול לעשות כלום? הלא הוא רק שליח לעורר אותי ליראה את ה' אלוהי, כי מהיכן יש לו כח להרע לי, הלא כח זה מגיע אליו ממקור כל הכוחות שהוא השי"ת - תקיף ובעל הכוחות ובעל היכולת כולם, ואם כן מוטב שאפחד ממקור היראה, ולא מן השליח עצמו, ובזה מתבטלת הצרה ההיא, לאחר שעשתה שליחותה לעורר את האדם ברגשי יראה ופחד מהשי"ת.

אך אופן ההעלאת של אהבות רעות אינה על ידי שיתעסק בדברי התאוה באופן ישיר, לחשוב, הלא אהבה זו באה ממקור כל התאוות והתענוגים

נגלות זוהר חי

ניצוצי אורה בנגלות התורה והחסידות
שנלקטו מספרה"ק זוהר חי

ענין יצר טוב ויצר הרע

רבי יהודה פתח, (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך
לשמרך בכל דרכיך, האי קרא אוקמוה חברייא, דהא
בשעתא דבר נש אתי לעלמא, מיד אודמן בהדיה יצר
הרע, דאיהו מקטרג ליה לבר נש תדיר, כמה דאת אמר
(בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, מאי חטאת רובץ,
דא יצר הרע, בגין דאיהו עביד ליה לבר נש כל יומא
למחטי קמי מריה, ויצר הרע דא לא אתעדי מבר נש
מיומא דאתיליד בר נש לעלמין.

ויצר הטוב אתי לבר נש כד איהו בר תליסר שנין,
חד מימינא וחד משמאלא, יצר טוב למינא ויצר רע
לשמאלא, ואלין אינון תריין מלאכין ממש ממנן, ואינון
משתכחין תדיר בהדיה דבר נש, אתי בר נש לאתדכאה,
הוא יצר הרע אתכפא קמיה, ושלטי ימינא על שמאלא,
ותרווייהו מזדווגין לנטרא ליה לבר נש בכל ארחיו דהוא
עביד, דא הוא דכתיב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל
דרכיך. (דף קסה ע"ב)

ארבע יסודות אש מים רוח עפר המושכן את האדם לרע

כי מלאכיו. ענין יצר טוב ורע, בהכרח לבאר מעט מדברי
מין ההכרח להבין דברי זוהר. כי קליפת נגה לא נתברר
לגמרי [וכו']. והרע שביסודות, יסוד אש גסות הרוח וכעס,
כי מפני הגאווה מתכעס אדם כשאין עושין רצונו, ואלו
היה יודע שבכל תנועה אלופו של עולם לא היה מתכעס,
ובכלל אש זרה קפדנות בלב, ובקשנות השררה, והשנאה
לזולתו, על היותו גדול ממנו בעיני העולם. יסוד רוח רעה
ממנו נמשך דברים בטלים לגמרי, ולדבר חונף ושקרים
ולשון הרע, ולגלות שבחיו להתגדל בפניהם שלא לשם
שמים. ויסוד מים הרעים תאוות וחמדה וקנאה. יסוד עפר
רע עצבות ועצלות.

להפך ארבעת היסודות לטוב

והפך, אש קדוש לאהבת הש"י, ושפל ונבזה בעיני
עצמו, ומתיירא שלא ידחה מכל וכל, ולבבו נשבר ונדכא,
ואינו רואה שום רע ביהודי, דן לכף זכות, והוא גרוע שבכל
הגורעים באמת, מכבה אש גיהנם בזה בלב שמח, ומתענג
על התורה והמצות, ושמח בחלקו [בידיעה] [בידיעה]
שכל דבר קטן וגדול שנודמן לו לראות הכל בהשגחת
המשגחה, וכשיראה איזה פחיתות באיש ישראלי, ידע באמת
שמראין לו שהוא פחות ממנו הרבה והרבה באמת. וכל
דבריו יהיו בהשכל, אפילו דיבורי גשמיות יהיו בהשכלה
יתירה, ויקבל הכל באהבה, ויבקש מבעל הרצון שלא
יביאהו ליד נסיון ויעזור לו, ויקבל הכל באהבה ובשמחה,
כי ידע אשר ממש אלופו של עולם אתו עמו בכל תנועה.

ע"י היצה"ט הופך היצה"ר משד למלאך

ומבואר [בעץ חיים שער קיצור אבי"ע] פרק ג', כי
מפרשת וישלח נראה כי יצר הטוב ויצר הרע הם מלאכים
השומרים את האדם ומיעצים אותו לטובה. ובמקום אחר
נראה שהיצה"ר מאור הקליפות שד [וכו']. ומתחלה הוא
שד מלא רע וקליפות, ובבוא יצר הטוב אחר הכנסו ממתיק
את היצר הרע, ומטעים לו מאור יתברך, ומורה לו היאך
תאות עולם הזה ובפרט דבר האסור הוא מר ממרורית מות,
ומרחיקו מן הרע של נפש היסודית, ומקרב אל הטוב,
עד שנהפך משד למלאך, ואז שניהם נקראים מלאכים
השומרים, כי אף הגבורות טהורים אלא שנעשה שד,
ובהכיר ממנו הרע נמשך מלאך טוב, 'ולעבד בכל לבבך'
(לה"כ דברים יב) בשני יצרים, והיצר הרע נעשה טוב
גמור כמו היצר הטוב. ובזה תבין המשך הלשון מיד אודמן
בהדיה יצר הרע דאיהו מקטרג, דעדיין הוא רע שד.

ויקרא שמו בישראל ג]

ליקוט נפלא על עניני קריאת השם
במשנת רבוה"ק מקאמארנא זי"ע

גילוי השם האמיתי בבר מצוה

גם שאר רבוה"ק לבית קאמארנא נהגו בהנהגה פלאית
זו, אולם במקום לגלות את השם האמיתי במלואת שלוש
שנים לילד, הם גילו זאת רק בהגיעו לעול המצוות כאשר
היה צריך לעלות לתורה.

וכפי שכתב הרה"ח רבי אברהם אבא זיס ז"ל (הערות
למנהגי קאמארנא אות קז) "לאחד מתושבי קאמארנא,
שילדיו לא נשארו בחיים רחמנא ליצלן, נולד לו אח"כ
בן, בברית מילה אמר מהרי"מ מקאמארנא את הברכות,
וכשהגיע ליוקרא שמו בישראל הזכיר בלחש את השם,
ואח"כ צוה שיקראו את הילד בכינוי אלטר, עד שיגיע
לבר-מצוה, ואח"כ כשיצטרכו לקרוא לתורה יבואו אליו
ויגלה להם שמו האמיתי. עד שהגיע הילד למצוות נפטר
מהרי"מ. הלכו הוריו של הילד אצל מהר"ש מקאמארנא
לשאל איזה שם יקראו לילד, ומהר"ש הוציא ספר שהיה
כתוב בו שמו של הילד בכתב יד של רבינו מהרי"מ עכ"ל.

וכן נהג הרה"ק רבי יחזקיה מהאדאס זי"ע, וכפי
שמצינו שהביא לשון האור עינים הנ"ל וכתב (לב יחזקיה,
עמ' תמט) "ואני בעניי נהגתי, שביום הבר-מצוה, בעת
קריאת התורה, יעלה אבי הבן לכהן, ועשיתי לאב ולאמו
'מי שברך', בנוסח שעושים ליולדת, 'עם בנם הנולד להם
למזל טוב, ויקרא שמו בישראל פלוני בן פלוני, בעבור'
וכו', ולקחתי המקור לזה מזה"ק פרשת משפטים (צח).
ח"ל בקיצור רק השיך לענינו: 'כד מטא לתליסר שנין
וכו' דין כתיב (תהלים ב, ח) 'ה' אמר אלי בני אתה אני
היום ילידתיך', מאי טעמא, דהא מקדמת דנא וכו' בשני
ערלה הוי"ע עכ"ל, ואם רק בהגיעו ליום הזה יצא משני
ערלה ונקרא ילד בן יומו, לכן ראיתי לנכון רק היום
לקרוא שמו בישראל בפרסום, כי בשני ערלה יראתי
לפרסם שמו, כמבואר שם באור עינים. והגם שמרן
בעל היכל הברכה זי"ע פרסם שמו אחר ג' שנים, הרי
זכותו שאני. וכן אחר ג' שנים אין לי לזה שעת הכושר
כמו יום זה" עכ"ל.

כך מובא גם תיאור אודות שמחת הבר מצוה של
בני יחידו של הרה"ק בעל "אור מלא" מקאסאן זי"ע
הי"ד - תלמיד רביה"ק הדמשק אליעזר מקאמארנא
זי"ע - כפי שנכתב לימים ע"י תלמידו הרה"ח רבי דוד
פעלבערבוים ז"ל (הליכות קודש פרק צג ס"ו):

"בסוף הסעודה שנערך ברוב פאר, ורבינו מלובש
בהשטריימל והבגדי שבת, דרש בנו הבר מצוה דרוש
ארוך בפלפול, ואחריו אמר רבינו דברי תורה, ובתוך
הדברים מענין לענין אמר שבהיות שכשנולד לו בן
זה היה בדעתו לקרוא חיים שלמה על שם זקינו של
הבר מצוה, ומפני סיבה (ידועה) לא קרא בשם זה רק
בשם אלתר, ועכשיו שהוא גדל והיה לאיש הוא נותן
לו השם שהיה במחשבתו מתחילה 'חיים שלמה', ובה
סיים דבריו, ותיכף צוה לאבי זקניו שיעשה מי שברך
ולקראו בשם חיים שלמה בן מורה מוריני הרב ר' ישראל
צבי (ונוסח המי שברך איני זוכר), ועוד זוכר אני את
הרצינות והדממה ששררה בבית המדרש, ואחר כך צוה
רבינו לומר, ומני אז צוה רבינו שיקראו אותו להלאה
רק בשם 'אלתר', ורק להספר תורה קרא אותו בשם
'חיים שלמה' בלי 'אלתר' עכ"ל.

השם "אלטר" למי שמתו אחיו מחמת מילה

הנהגה פלאית היתה לרביה"ק ההיכל הברכה זי"ע,
שאם אירע מי שנולד לו בן אחר שמתו לו כמה בנים
או מי שמתין זמן רב לבן זכר, וכן מי שנולד לו בן יחיד
לעת זקנותו, אזי היה רבנו נוהג כסגולה ליתן בעת הברית
מילה רק את השם 'אלטיר', ואילו את השם האמיתי רשם
לעצמו בחילוף אותיות כגון אתב"ש, ורק במלואת לילד
שלש שנים גילה את שמו האמיתי.

וכפי שכתב רבינו בספר זוהר חי (בראשית נח).
"ויהיו למי שמתין לו בנו ר"ל, שלא יקרא שמו כלל
בעת המילה רק אלטיר, ולא שום שם כלל, רק כשיתגדל
יקרא לו אביו שם, והנכון שירשום שמו בחילוף לשון,
שלא יבין שום אדם עד שיתגדל, ומי שאינו עושה כן
וקורא בעת מילה שם אמיתי, וקורא לו אלטיר גם כן
לא מהני ולא מידי, וגורם על חנם מיתה לילד, כי הוא
סגולה נפלאה שלא יקרא לו שום שם עד שיתגדל" עכ"ל.

וכך כתב רביה"ק הדמשק אליעזר זי"ע (אור עינים
ח"א אות ש מערכת שמות בני ישראל) "אחד שאל
מאממו"ר המובהק הרה"ק מו"ה יצחק אייזיק יהודה
יחיאל זלה"ה, מהו הטעם שאדמו"ר נוהג להעלים שמות
נערים בנים או בנות, ולקרא להם בשמות שאין להם
עיקר, כגון אלטי"ר, זייד"א, וכיוצא בהם, ועיקר שמם
היה אאמו"ר זלה"ה כותב בהעלם על איזה ספר, ולא
היה יודע שום אדם איזה שם אלא הוא לבדו, כי היה לו
כלל גדול באלפא ביתא של א"י ב"ט. וכך היה רושם
כל השמות של הילדים שהיו חשובים מאוד לאביהם,
כגון בן יחיד, או מי שלא זכה לבנים זכרים וכיוצא בהם,
ולאחר שלשה שנים פתח הספר ואמר שם הילד. והיה
שואל אותו האיש השואל הנ"ל, מסתמא אדמו"ר אינו
עושה שום דבר מה שלא נרמז בתורה".

"והשיב לו, שכך איתא בלוקטי תורה להאריז"ל
(פרשת בראשית כ.), וזה לשונו: 'ויחי למך' וגו' ויולד
בן, ויקרא שמו נח' (בראשית ה כח-כט), אמר הרב רבי
משה מינץ, ששמע ממורי זלה"ה, כי מה נשתנה בכאן
מכל שאר שנאמר בהם (שם כא) 'ויולד את מתושלח',
(שם כה) 'ויולד את למך' וכן בכולם, וכאן אצל נח
נאמר 'ויולד בן' סתם, ואחר כך כתיב 'ויקרא שמו נח'.
והענין, כי עד מתושלח היה צדיק אחד בכל דור ודור
מאותן עשרה דורות, וכשבא מתושלח היה צדיק גמור
וחותך וזכות כל הקליפות בכח חרב פיפיות אשר בידו
שהוא שמו יתברך, לכן נקרא מתושלח מלשון 'ואיש
שלחו בידו' (דברי הימים ב כג י) לשון חרב. וכשנולד
נח, אבד מתושלח כח החרב הזה והיו הקליפות רבות
מאוד, לכן נתיירא אז למך לקרא שם לבנו בעת לידתו
עד שיגדיל, ואחר כך כתיב 'ויקרא שמו נח', כי כל מה
דאגלי שלטא עליו עינא בישא רחמנא ליצלן, עד כאן,
ודברי פי חכם חן" עכ"ל.

[ויש לציין שכמדומה שעיקר החשש היה בשנים
קדמוניות, כאשר ילדים רבים נפטרו בצעירותם עקב
מחלות חורף שונות שלא היה להן מרפא, ולכן היו עושים
סגולה זו למי שהיה לו בן חביב וחשוב הצריך שמירה].

מרת הבית יוסף דואג לרביה"ק בילדותו

ידוע שהחזוהי הק' מלובלין אמר לזקה"ק רבי סנדר מקאמארנא זי"ע ברוח קדשו: "וראה אני שיהיה לך בן זכר, והנשמה שלו יהיה גדול מאוד אין לשער, והרבה שנים יש שלא היה בזה העולם נשמה גדולה כזו. ועוד אודיע לך שהנשמה זו לא תוכל להיות עמך ביחד בעולם הזה וכשהיה בן שלך בר עשרה שנה מוכרח אתה לעלות מזה העולם". ואכן כך הוי, שבהיות רביה"ק רבי אייזיק'ל מקאמארנא זי"ע בן י"ב שנים, נפטר עליו אביו ונשאר יתום.

ובהקדמת זוהר חי מספר רביה"ק בעל ההילולא: "פעם אחת פרשת מקץ היה רבינו דודי מזידיטשוב ישן בלילה, וראה בחלום שנכנס להיכל של רבינו בית יוסף זלה"ה, וראה שם שישבים הרבה תלמידי חכמים וכו', ובתוכם היה יושב ג"כ אא"ז הגאון הקדוש מוה' אלכסנדר זלה"ה, ומיד כשבר רבינו זלה"ה למתיבתא זאת עמד רבינו בית יוסף מכסא, ואמר ברוך הבא ר' הערשילי זידיטשווער, וביקש מרן בית יוסף מרבינו דודי שיאמר לו איזה דברי תורה".

בהמשך מביא שהשיב רצ"ה מזידיטשוב זי"ע למרן הבית יוסף: אתם עסקתם כל ימכם בנגלות התורה, ואני עסקתי בנסתרות, ומה איפוא אומר לכם? אמר לו הבית יוסף, אף על פי כן.

פתח הרצ"ה ואמר לדרוש את הפסוק (בראשית מז, יד) "וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שוברים", ופירש, כי הכסף והזהב שהביאו המצריים היו צלמים ותקרובת עבודה זרה שאסורים בהנאה, והנה ישראל אינו יכול לבטל עבודה זרה, אבל גוי יכול לבטל.

וזהו שאמר הכתוב "בשבר אשר הם שוברים", שיוסף הצדיק היה יכול להשתמש עם הכסף והזהב שהביאו המצריים, משום שהם עצמם שברו את האילים ההמה. וחיוב הבית יוסף מאוד את החידוש וקלסיה.

ממשיך רביה"ק בהאי לישנא: "ואח"כ אמר רבינו בית יוסף בזה הלשון, ר' הערשילי זידיטשווער, אחיכם ר' סענדר היושב בכאן ביקש ממני לאמר לכם שיש לו בן קטן בעולם העשיה, ואין מי שישגיח עליו ללמדו תורה, ומבקש הוא מכס שישגיחו עליו ללמדו עמו בתורה הקדושה. מיד השיב לו רבינו דודי הן, אני אקבל עלי ללמדו עמו. מיד נתעורר רבינו דודי משנתו, ונבהל מצראה החלום הזה, ומיד שלח אחר אאמו"ר זלה"ה, ואמר לו אני אלמדו עמך בכל יום תורה וכו'.

עוד זכה רבינו לסמיכה מרביה"ק ה"חזוהי מלובלין זי"ע בהיותו ילד כבן שש בלבד, שכן דרכו של הרה"ק מלובלין היתה שבלייל ב' של פסח אחר גמר עריכת הסדר היה נותן את הזרוע לגדולי ומובחרי תלמידיו 'להיות מוסמכים בסמיכה ובכוח מרן הריב"ש טוב', והנה באחת השנים נסע רביה"ק רבי סענדר מקאמארנא זי"ע להסתופף בחג הפסח בצילא דמהימנותא בלובלין, באותה שנה לאחר הסדר נענה הרה"ק מלובלין ושאל: 'למי אתה הזרוע? חוזר ונענה: 'לקרוב שלי', ומשך העמידו לפניו את רבינו הילד הקט שהיה קרובו של הרה"ק מלובלין [בהיות רביה"ק רבי סענדר חתן חתנו של הרה"ק רבי קאפיל מלוקווע, אביה של הרבנית הצדקנית מאסיל אמו של הרה"ק מלובלין]. אולם הרה"ק מלובלין משך ידו ולא נתן לו הזרוע, והחזירו את הילד למקומו, וכן חזר המעשה ונשנה פעם שנית, עד שבפעם השלישית 'הביט ברוח הקודש עד שורש נשמתו, ונתן את הזרוע לרבינו.

המוחין של הצדיק - זה הצדיק עצמו

המפורסמות אינם צריכות ראייה, וכבר נלקטו הדברים בשבחי היכל הברכה, כל הרוצה לראות - יבוא ויראה מעשיות נפלאות ונוראיות, ובעוד בשנים קדמוניות זכורני את נקיי הדעת שבירושלים, חסידי קמאי, שכל אחד היה זוכר חמש או עשר מעשיות על צדיקי עולם, והיו מספרים בדחילו ורחימו סיפורי צדיקים שהיו

שמורים להם באמתחתם אשר קיבלו או ראו בעצמם, הנה בדורינו כל נער מלא וגדוש סיפורים למאות על כל צדיק, ואיכשר דרא, ישמע חכם ויוסף לקח ממעשיהם של צדיקים, זיל קרי בכל אוצר הספרים.

וראוי מאוד להביא את לשון קדשו של בעל ההילולא, כי המוחין של הצדיק - זהו הצדיק עצמו, וכשמזכירים את המוחין של הצדיק - הרי הוא כאן. וכפי הידוע משלפנים בישראל כשהיו עולין להשתטח על ציון הרשבי"ב בל"ג בעומר, עיקר העסק היה בלימוד הזוה"ק והתיקונים והאידרא מלבד השמחה בהילולא דרשב"י, כי עיקר הצדיק אינו הגוף הבשרי אלא רוחו האלוקי שנתגלה בתורתו.

וכך מסופר על המגיד הגדול ממעזריטש ששאל את תלמידו זקנינו הרה"ק רבי שלמה מלוצק זי"ע האם כותב את חידושי תורתו, והשיב בשלילה. ויאמר לו המגיד וכי קלה בעיניך מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים סא, ה) 'אגורה באהלך עולמים', ודרשו חז"ל (יבמות צו:) שנקט 'עולמים' לשון רבים, היינו שגם בהיותו בעוה"ב אם יאמרו ישראל ספר תהלים שחיבר דוד יושב כאילו שפתותיו דובבות בקבר. וכי קטנה בעיניך דברי דוד. ומני אז קיבל עליו רבי שלמה לוצקער לכתוב את דברי תורתו של המגיד, הלא המה כתובים בספר מגיד דבריו ליעקב. ומובא מהרה"ק מקאצק זי"ע שאמרו לו שצדיקים רואים את האושפיזין בסוכה, ונענה ואמר, שהוא אינו רואה, הוא מאמין, ולהאמין גדול יותר מלראות. וכך נאמר גם אנתנו, כי מה אנו חיינו לראות כולי האי, אך כשעוסקים בדיבורי הצדיק, שזהו הצדיק עצמו, ודאי מאמינים שהוא כאן, ובוודאי ממשך מלעילא טוב וחסד בגשם ורוח, כל אחד לפי הצטרותו.

הצער והיסורים הם כמו קישוטין אל היחוד

זקה"ק בעל ההילולא יצק מים על יד דודו שר בית הזוהר מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, אשר כל כולו היה עסוק בסתרי תורה על פי תורתו ומורשתו של הרשב"י והאריז"ל, כמו שאר המקובלים. ואילו זקה"ק הגם שספריו עוסקים בעומק תורת הקבלה, וכל שורה וכל תיבה בספרו בלול וכלול משערים שלמים בעץ חיים, אך מכניס גם דברים רבים ממרנא אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע, כשהוא מייחד בין קבלת האריז"ל לקבלת הבעש"ט, בענין תורת האותיות והעלאת האותיות ודביקות באין סוף שבתך האותיות וכנהג רבות מתורת הבעש"ט, בבחינת אחוז מזה ומזה אל תנח ידך, ובזה נתייחד משאר הצדיקים.

ונעתיק בזה מה שכתב בתחילת הספר זוהר חי (בראשית דף א ע"א) על דברי הזוה"ק: רבי חזקיה פתח כתיב כשושנה בין החוחים, מאן שושנה דא כנסת ישראל, בגין דאית שושנה ואית שושנה.

ופירש זקינו הקדוש: והענין, שמעתי ממורי [הבעש"ט] שאם ידע אדם שהקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה כי בידיעה שאלופו של עולם הוא בכל תנועה מיד יתפרדו כל פועלי און. וזה שאמר 'ואנכי הסתר אסתיר' שר"ל שאסתיר גם הסתרה עד שלא ידעו ולא ירגישו כלל שהקב"ה בעצמו בכל תנועה ובתוך הסתרה, כמו אמר אויב הם חמשה אלפין ששם בכל הסתרות ובכל היסורין והצער והחשכות ומה שחורו חלישות דעת וירידות הכל שם שם ממש אלופו של עולם בסוד שם סא"ל 'אתה' סתר' ל' וכשנעלם מן האדם ידיעה זאת על ידי עוונותיו הרבים אזי נענש הרבה בהרגשות צער ויסורין וכעס עניו וחליו וקצף אבל כשידע אדם כלל גדול שאין שום מסך מבדיל בינו לבין אלהיו גם שיעלו לפניו כמה מחשבות זרות שהם לבושין וכסוין לראות היעמוד בנסיון ידע באמונה ברורה ששם אתו עמו אלהי עולם וישבר לבו בהכנעה גדולה כבן לפני אביו, כי אחר שידע שהקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה, וכל אלו הלבושין וכסוין כשושנה בין החוחים שמתגברת במראה וריח וטעם על ידי החוחים שמסבין אותה ואין זה הסתרה כלל. עכד"ק.

והיינו שהחושך כיסוי אל האור, הרע ממש ככסא

אל הטוב, וכן החוחים עוטפים את השושנה לפי שעל ידם ניכר יותר היופי של השושנה, כיתרון האור מתוך החושך. וכן הוא לגבי ענין היסורים והצער שגורמים לאדם שיתפלל אל קונו בדביקות גמורה מעומק לבו, ואח"כ יכולים היסורים להתסלק ממנו לאחר שעשו את תפקידם ושלחותם, כי הם כמו קישוטי כלה שבשעת היחוד מסתלקין.

וכה כתב זקה"ק בספר זוהר חי (הקדמה א): ועל דא כתיב מה אעידך, עיין [תולדות יעקב יוסף פר'] שלח, שמעתי ממורי בענין קשוי ועדיים של הכלה שמקשטין אותה בכמה לבושין שתמצא חן בעיניו בשעת היחוד ובשעת היחוד אשתלילת מכל הקישוטין והלבושין לייחד בקירוב רוחא ברוחא מופשט מכל. וכן ענין התפלה עיקר לבוא לפני המלך ברוח נמוכה אין ממש ולפעמים מגודל דביקות ומגודל אין יורדין דמעות כמעין ובא להתפשטות בנקודת הלב מעומקא דלבא מייחד קב"ה התפלה לאלהי ישראל ממעמקים קראתיך עומק הלב. וקודם מדרגה זאת יש כמה הכנות וקשוטין לבוא למדרגה זאת, כי הפרי הוא הצדיק, ולבוש הפרי מוץ ותבן והם הרשעים, והרשע הוא לבוש ומיצר לצדיק שיקרא הצדיק מן המיצר ויבוא לעומק הלב בסוד התפשטות ולקשר מלכות אני עד אין עליון בגודל דביקות ומסירות נפש אור נכנס ואור יוצא, א"כ הרשעים מביאין לצדיק קשוטין ולבושין שימצא חן בלב נקי וברור נכנע ושלפל לפני השי"ת, ונעשה היחוד הכלה עם דודה בעת בא הצדיק להתפשטות להיות 'מה' אפס ואין ובחינות 'מה' יעשה לי אדם' בא למדרגות אדם לייחד קב"ה באמת בהתפשטות. וכן לפעמים על ידי חסדים המשפיע השי"ת להצדיק נתרבחין המוחין ובא לבחינות התפשטות של 'מה' אפס ואין באור גדול נפשי יצאה בדברו. וזה 'מה אעידך' קשטתי אותך בכמה עדיים וקשוטים שכתבוא אל מדרגות 'מה'. והם לא היו עוסקין בתורה לבוא למדרגה זאת, ולכן נחרב ביהמ"ק על ידי שנאת חנם שלא תפסו מדרגות 'מה' כי עשיתי לך הכנות וכמה קשוטין מן השמים ומן הארץ עטרית לך בעטרין קדישין בלימוד תורה, ע"כ גדול כים שברך' דדרגא דא אשוה לך עד שיהיה התקשרות מלכות בבינה לא יבוא גואל צדק והוא ע"י צדיקים הנחשבין כמה ואפס ואין או על ידי מסירת נפש.

וממשיך עוד: 'מי ירפא לך' הענין נראה מן הפסוק להכריע, כי היה וויכוח גדול בין רבינו הקדוש אלימלך ובין אחיו הקדוש ר' זושא, כי מר אמר שצריך מתחלה להתבונן בגדולת השם ובמעשיו הנוראים ואח"כ יבא ממילא לשפלות בעיני עצמו, ומר אמר להיפך, כי כל עוד שלא השפיל עצמו כאין א"א להשיג גדולתו של יוצר בראשית ויראתו. ורבינו הקדוש איש אלקים [המגיד ממעזריטש] הכריע ששניהם אמת. ומכאן נראה שבעת היחוד בנקודות הלב מתחלה להשכיל מי ברא אלה גדולת האדון, ואח"כ בא בעת היחוד למדרגות 'מה' ממש ודא ירית יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה. עכד"ק.

ויש להסמך לכך מה שכתב המגיד ממעזריטש בענין מה שאמרו חז"ל (סוטה ה.) כל אדם שיש בו גסות הרוח - אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולין לדור בעולם, והנה יש כלל גדול מהבעש"ט בענין 'ה' צילך' שהנהגה העליונה מתייחסת אל האדם כפי שהוא מתייחס אל ההנהגה העליונה. ואם בא האדם בגדלות מחזק את עצמו חכם וגיבור, והרי לא שייך להשיג את גדלותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ונמצא שאינו יכול להתחבר עם בורא כל העולמים כל זמן שהוא משיג את גדלות עצמו. אך כאשר כאשר בא בשפלות ומחזק עצמו לאין ולאפס, אזי הקב"ה מצמצם עצמו בצמצום אחר צמצום עד לדרגה הנמוכה, ושייך שיתייחדו ביניהם.

וזהו היה מדרגותיו של זקה"ק בעל ההילולא, אשר כל ימיו היה דבוק ב'אין' ממש, והיה סובל צער ויסורין, וזכה להגיע לכותרא עילאה, בהשגה עצומה ונפלאה, זכותו הגדול יגן על כל הנאספים שנתכנסו לזכרו ועל בית ישראל אכ"ר.

תולדות רביה"ק ההיכל הברכה מקאמארנא זי"ע [נא]

ספרא דבי רב (כג)

זוהר חי' [ז]

פרק ז – דעת רביה"ק מקאמארנא בענין ספר הזוהר

"והגאונים כינו שמו 'מדרש יהי אור', ויש שכינו אותו 'מדרשו של רשב"י, וכשתעיין בספרי הגאונים הקדמונים תראה העתק אות באות כמה ענינים מספר הזוהר, בספר רב חמאי הגאון, ורב האי, ובעל ספר הקנה מביא דברי הזוהר אות באות, 'רבי אבא פתח' עיין שם, ובעל ברית מנוחה מביאו, ויש שם טעויות סופר, כאשר העיד הגאון אולאי שראה ברית מנוחה כתב-יד ספר א' הערוך".

"ובפרט בדברי רש"י יש הרבה ענינים נרמזים שאינם בשום מקום אלא שראה אותו בישיבה בספר הזוהר. והרמב"ם, כמה פסקי הלכות שלא לקח אותם אלא מספר הזוהר, שראה אותו ולמד בו, כגון הדלקת הנרות בערב ובבקר על המנורה, ובענין ברכת השם בשם אדני", וכן כמה דברים למאות שלקח אותו מספר הזוהר. אלא שהיו מכסים ומעלימים הרבה ספר הזוהר, כמו שצוה רשב"י לרב הכותב. והרמב"ן העיד על עצמו שלא זכה לראותו, בענין 'זאתה תחזה'".

"וכשנתדלדל ישיבות בבל לגמרי, וגלה ישראל מעבר לעבר, נתגלה ספר הזה הזוהר הקדוש לכל העולם" עכ"ל. עוד מצינו במשנתו של רבינו בענין הראשונים כמלאכים שהגו בספר הזוהר הקדוש (זוהר חי על שמות דף כה):

"דע, שספר הזוהר מן ראשית עד גמירא כתבו רבי אבא, וכשירד רב לבבל הוליק עמו את הספר הזה כפי שנצטוו 'יגלון לבבל', והיה אצל ראשי ישיבות בבל בכתב יד, לא יראו החוצה, והיה מונח אצל ראשי הדור, וכשהיו רואים מי שראוי למעשה מרכבה היו מוסרין לו זה הספר, ומלמד עמו מעשה מרכבה, ובכל ימי הגאונים לא יצא ספר הקדוש הזה לאור, כי היה חמודה גנוזה אצלם בכתב יד, ואחר שנתדלדלו ישיבות הגאונים בבבל נתגלה מעט ספר הזה ליחידי סגולה".

"הרב אלפסי ראה אותו, ולא היה שכיח כלל. והרמב"ם ראה אותו ולמד בו, והיה בקי בו, והרמב"ן לא ראהו, כך מוכרח מדבריהם, ובימיהם כבר נתגלה מעט בהסתור ובהעלם אל השרידים אשר ה' קרא. ורבנו בחיי הראשון מביא ממנו הרבה, וקורא אותו 'מדרש יהי אור'. ואחר כך ברשות אל איוס נתגלה בגילוי רב לכל ישראל בימי הטור" עכ"ל.

הוספה אחת היא חלקים מתוך ה'מדרש הנעלם', מדרש זה נתחבר על ידי האמוראים על דרך פנימיות התורה, ונקרא בשם 'מדרש הנעלם' בכדי להבדילו מן ה'מדרש רבה', והמדפיסים צירפו חלקים ממדרש זה בתוך ספר הזוהר. ואם בספר בראשית הם ציינו במפורש היכן הקטעים שמקורם במדרש הנעלם, הרי שבספר שמות לא ציינו זאת להדיא, הגם שבחומש זה יש הרבה מאוד ממדרש הנעלם, ורבינו כותב שהבקי בלשון הזוהר יוכל להבחין מה הוא לשון הזוהר ומה הוא ממדרש הנעלם, ובזאת מתורץ מה שנתקשה היעב"ץ אודות דברי האמוראים המוזכרים בספר הזוהר, שכן על פי רוב הדברים מקור הדברים הוא במדרש הנעלם.

כמו כן הוסיפו המדפיסים 'הקדמה' בתחילת ספר הזוהר, מה שלא מצינו בשום חיבור מימות חז"ל שהוא לו הקדמה, רבינו מוכיח שבדפוסים הראשונים היתה 'הקדמה' זו היתה בתוך ספר הזוהר הקדוש, ורק בדפוסים המאוחרים יותר הציבה כהקדמה לספר הזוהר.

השתלשלות מסירת ספר הזוהר מרשב"י עד התגלותו רבינו מאריך בענין השתלשלות מסירת ספר הזוהר הקדוש משעה שנתחבר על ידי רשב"י עד אשר הגיעה שעתו להתגלות בעולם, שכן כאמור דעת קדשו שספר הזוהר היה מצוי בידי הרבה מגדולי הדורות, אלא שנתפרסם רק בתחילת האלף הששי, וזה לשון קדשו (זוהר חי על בראשית דף יד):

"רבי שמעון בר יוחאי חיבר הזוהר עם תלמידיו הקדושים, וצוה להם לכתוב כל דבריו בספר להניח ברכה אל דור האחרון, ורב היה הכותב אצל רשב"י, והוא רבי אבא הנזכר בזוהר, והוא כתב כל הזוהר והאידרות דרשות דרשות"

"ורשב"י גזר עליו שיגלה עם הספר הזה לבבל, 'גוזרנא דבאורייתא דא יגלון לבבל ביני חברייא, וחז"ו דאתענשו, אלא בגין דמלין אתגליין בינייהו כל כך, יגלון בין חברייא, וילפיין אינן אורחין, ואתכסיין מלין בגויהו, דהא מלין לא אתגליין אלא ביננא, דהא קודשא בריך הוא אסתכם עמנא' (זוהר בראשית דף צו). עיין שם. ורב גלה ביני חברייא דבבל עם ספר הזוהר, והיה מצוי אצל ראשי ישיבות שבבבל באתכסאי, ולא ניתנו להעתיק אלא לאיזה גאון וראש עולם".

דעת רביה"ק מקאמארנא היא כעין דעת שלישית המכרעת בין שני הדעות הנזכרות בפרק הקודם.

לדעת רבינו ספר הזוהר הקדוש כולו נתחבר על ידי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי עם תלמידיו, ורבי אבא תלמיד רשב"י גלה עם ספר הזוהר מארץ ישראל לבבל, ומסר אותו לגדולי האמוראים, והם עמדו על סודו של ספר קדוש זה, והעבירוהו מרב לתלמיד, ומסרוהו רק למי שהיה ראוי לכך, וכך נמשכה שלשלת מסירת פנימיות התורה גם בזמן הגאונים, עד שנתפזרו ישיבות בבל והחלה תקופת רבותינו הראשונים, וגם הם החזיקו ברשותם את ספר הזוהר הקדוש, ופסקו לפעמים על פיו, עד שבתחילת האלף הששי גזרה חכמתו יתברך שיתפרסם ספר הזוהר הקדוש לרבים.

אמנם ספר הזוהר שבידינו אינו כפי שיצא מתחת ידי רבי שמעון בר יוחאי, אלא נעשו בו שלשה שינויים מהותיים עד שנקבע כפי שהוא לפנינו.

א. חיבור הרעיא מהימנא ותיקוני זוהר

רבינו מוכיח שאי אפשר להיות שהרעיא מהימנא נתחבר על ידי רשב"י, שכן מלשון הרעיא מהימנא מוכח שהוא היה בעולם הזה ודיבר עם רשב"י שנתגלה אליו מן העולם העליון, וכפי שיתבאר בהמשך דברינו. על כן דעת רבינו שהרעיא מהימנא והתיקוני זוהר נתחברו על ידי צדיק אחד בזמן הגאונים [רבינו מעלה השערה שאולי היה זה רב שר שלום גאון], אשר נזדכך מאוד עד שנתעברה בו נשמת משה רעיא מהימנא, ולגודל קדושתו זכה שנתגלו לו רשב"י ושאר צדיקים מן העולם העליון, והם מסרו לו סודות התורה נעלים.

ב. סידור הזוהר הק' לפי פרשיות התורה

הנה ספר הזוהר הקדוש מסודר לפיננו לפי סדר פרשיות התורה. ודעת רבינו שמאמרי הזוהר נתגלו על ידי רשב"י דרשות דרשות לפי ענינים שונים, אבל סידור ספר הזוהר לפי הפרשיות נעשה רק על ידי מחבר הרעיא מהימנא ותיקוני זוהר.

ג. הוספות המדפיסים – מדה"נ והקדמת הזוהר

כאשר ספר הזוהר עמד לעלות על מכש הדפוס נעשו בו שינויים נוספים על ידי המדפיסים, שהוסיפו בו כמה הוספות נכבדות.

תשית לראשו עטרת תפארת

מעומקא דלבא נשדד לך שופריה במסמא מעלייתא קדש דא נבא קידא, דיורב לו באותון דאורייתא לאקמא שמעונוא אליבא דהלכותא, רבים נוצים ממנו דודאח למעשה, שמו מפארים עזרת חבול, ממנו יסקו העדרים תורה ודבירה, מדה דאין, משטו קב וגקי, נוד דמדות ועטרת והלכות, מקדיש מומט למען ובלל ודפרט, מאיר פנים לכל אדם בספר פנים יפות בנעימות וסבלנות, ומשיב לשואליו דבר ה' זו הלכה בבהירות ומעטות

הגאון המפורסם כש"ת

מוה"ר ישראל יצחק שטוקהמר שליט"א

רב ודומ"ץ קהילתיני דקדושה

לדגל השמחה השרויה במענו

בדבנם בוני דניק ירושע משה נ"י לטעם עול תורה ומצוות

והזכירה אותה היא, בחדות קדש, אל רום מעלת אביו הדגל, כבוד שם תפארתו, על ישראל הודו פאר מקדושים

כ"ק אדמו"ר מקאמארנא רמת שלמה שליט"א

חזנו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

נעטר לך סדין במילין קידין שיכח, להמשיך רוב ברכה והשפעה משמחה זו, ובית אבות לבנים תוכר

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בהדרת קדש נביע שפחתני קול צולה ורינה קדם עטרת ראשני ונוד תפארתני, רעיא מהימנא לעדת צאן מדעיתו המלמדת תורת אמת ומאלפני דבמה באורח נוגה אור שבעת הימים

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לדגל השמחה השרויה במענו קדשו באידוסי בדות

בת בנו ענף עץ אבות פאר מקדושים

הרה"צ רבי ישראל יצחק שליט"א

עב"ג החתן המופלג הרב בנימין הי"ו

בן כ"ק אדמו"ר מקדעטשניף שליט"א

קדית נת

תבענה שפתינו תזינה קדם מאריה אבהון דבשמיא

שמוכה לדפון מלא חפניו השפעת לדוב מהשמחה השרויה באהלי צדיקים

ותמשך שושילזא קדישתא לתפארת בית אבות